

ΤΟΥ **Αλέκου Αναγνωστάκη**

Τα σημάδια είναι σαφή. Τον Φλεβάρη του 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ύστερα κι από γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, δημοσιεύει κανονισμό για τις απεργίες μετά τις απεργιακές κινητοποιήσεις που είχαν κάνει φιλανδοί ναυτεργάτες και σουηδοί οικοδόμοι. Στον κανονισμό συσχετίζεται το δικαίωμα στην απεργία με το σεβασμό των «οικονομικών ελευθεριών» και ιδιαίτερα της «ελευθερίας εγκατάστασης» και της «ελευθερίας παροχής υπηρεσιών», δηλαδή με την απρόσκοπτη -δίχως στην ουσία τις «απεργιακές ενοχλήσεις»- εφαρμογή της πολιτικής που υπηρετεί την καπιταλιστική κερδοφορία. Η άποψη αυτή, της απρόσκοπτης και ανώδυνης απεργίας, με διάφορες ανακοινώσεις και μορφές πλασάρεται από τις πρώτες απεργίες ως σήμερα: «Την απεργίαν των αμαξηλατών (αρχές Μαρτίου 1895), σημείωνε στην Ελλάδα η εφημερίδα Σκριπ στο φύλλο της 5ης Μαρτίου 1895, «ησθάνθησαν πολύ οι παρεπιδημούντες ξένοι, οι συνοδεύοντες κηδεΐας, οι προτιθέμενοι να τελέσουν τους γάμους των και οι αμαξηλάται. Κάτωθεν των μεγάλων ξενοδοχείων δεν έμεινε κάρο που να μη σταθμεύει, έτοιμο να μεταφέρει εις την Ακρόπολιν λόρδους και μαρκησίους και κόμητας. Εκτός των κάρων ανοικιάζοντο και όνοι εις τιμάς υπερόγκους».

Στην Αγγλία μετά τις εκατοντάδες χιλιάδες του δημόσιου τομέα που πήραν μέρος στις διαδηλώσεις και την 24ωρη απεργία της Πέμπτης, ο πρωθυπουργός Ντ. Κάμερον δεσμεύτηκε ότι θα περιορίσει τις εξουσίες των συνδικάτων.

Στην Ελλάδα το υπουργείο Εργασίας προαναγγέλλει αλλαγές του νόμου 1264/82 περί συνδικαλισμού.

Στις 10 Φεβρουαρίου του 2013 ο υπουργός Εργασίας Γ. Βρούτσης δήλωνε στο Βήμα πως «έχουν περάσει 30 χρόνια από τη θέσπιση του υφιστάμενου νόμου και οι εποχές και οι συνθήκες αλλά και οι ανάγκες του συνδικαλιστικού κινήματος επιβάλλουν...».

Πρόκειται φυσικά για εκλεκτική πρόσληψη του παλιωμένου και του καινούργιου. Θεωρείται π.χ. από κυβερνητικά και εργοδοτικά στελέχη παλιωμένος ο νόμος 1264, ενώ οι διατάξεις τις οποίες επικαλούνται -και μάλιστα κατά το δοκούν- για να επιστρατεύουν τους απεργούς είναι ακόμα παλιότερες! Θεωρείται παλιωμένος ο νόμος 1264 και νέος η επαναφορά του λοκ άουτ, της ανταπεργίας, που νομοθετήθηκε το 1976 επί κυβέρνησης της ΝΔ από τον τότε υπουργό Εργασίας Κ. Λάσκαρη και καταργήθηκε το 1982.

«Κατάλληλες επιστημονικές επεξεργασίες» συνοδεύουν την προσπάθεια. Στην ουσία πρόκειται για προκλητικούς, επικίνδυνους και αντιδραστικούς πολιτικούς ισχυρισμούς που στόχο έχουν την κατά παραγγελία μυστικοποίηση αντί της επιστημονικής τεκμηρίωσης, της

πραγματικότητας, την προετοιμασία για την περαιτέρω ποδηγέτηση της εργατικής τάξης και του κινήματός της μπροστά στις ορέξεις του μεγάλου κεφαλαίου.

Το δικαίωμα της απεργίας σε διωγμό

Στις 11 Μάη του 2011 ο καθηγητής του εργατικού δικαίου Ι. Ληξουριώτης δημοσιεύει τη μελέτη Μεταμορφώσεις της εργασίας και η πορεία προς ένα «μεταπροστατευτικό» εργατικό δίκαιο στην οποία -εκφράζοντας βαθύτερους προβληματισμούς των «δυνάμεων της αγοράς»- αιτιολογείται «επιστημονικά» η αναγκαιότητα γενικότερων αλλαγών στην εργατική νομοθεσία: «Το σχηματισμένο από τις αλληπάλληλες πατερναλιστικές παρεμβάσεις του κράτους, ιδίως τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα, εργατικό δίκαιο, με επίκληση την προστασία του εργαζόμενου, ουσιαστικά αναιρεί τον οικονομικό νόμο της προσφοράς και της ζήτησης (που λειτουργεί με βάση το παράγγελμα της ελευθερίας) και εξοντώνει υπάρχουσες ή δεν αφήνει να ανθίσουν νέες θέσεις εργασίας, που θα μπορούσαν να δημιουργηθούν με ένα εύκαμπτο νομοθετικό πλαίσιο».

Πρόκειται για αναίρεση της νεοφιλελεύθερης αρχής του περιορισμού, δήθεν, του κράτους. Ο ρόλος του κράτους εδώ διογκώνεται και καλείται να παρέμβει ξανά υπέρ των δυνάμεων του κεφαλαίου, ώστε να προκαθορίζει και θωρακίζει νομικά τους όρους της ταξικής πάλης υπέρ της αστικής τάξης· να καθορίζει αυτό τις λειτουργίες και τις ανάγκες του συνδικαλιστικού κινήματος αντί αυτές να προσδιορίζονται από τους ίδιους τους εργαζόμενους και τα συνδικάτα τους· να καθορίζονται τελικά με βάση τους συσχετισμούς των «δυνάμεων της αγοράς» και τη δυναμική τους και όχι από τον κάθε εντεταλμένο, με υπουργική ή καθηγητική τήβεννο, του κεφαλαίου. Πρόκειται δηλαδή για προστατευτισμό υπέρ του κεφαλαίου, σε μια εποχή που η αστική τάξη ομνύει στην απόρριψη του προστατευτισμού.

Η αστική δημοκρατία εξελίσσεται σε υπεραντιδραστική. Ο ρόλος των αστικών κομμάτων εξασθενίζει, για να ενισχυθεί η άμεση παρέμβαση του κεφαλαίου. Οι κατασταλτικοί μηχανισμοί υπερδιογκώνονται. Η δικαιοσύνη γίνεται προκλητικά πιο ταξική. Ο στρατός αλλάζει. Ο ρόλος του συνδικαλιστικού κινήματος επανατοποθετείται.

Τα σχέδια ενάντια στην απεργία και στα συνδικαλιστικά δικαιώματα προωθούνται με βάση την αστική πολιτική συντριβής πλέον του εργατικού κινήματος και όχι αντιμετώπισής του ως «ισότιμου συνομιλητή» και ως «πυλώνα της αστικής δημοκρατίας», όπως συνέβαινε στη χρυσή τριακοναετία 1950-1970.

Οι αλλαγές που συζητούνται στο επιτελείο του υπουργείου Εργασίας αφορούν όλη τη δομή του νόμου περί συνδικαλισμού, τη λειτουργία των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων

συνδικαλιστικών οργανώσεων κ.λπ. Η κυβέρνηση με βάση το σκεπτικό του κανονισμού της Κομισιόν και τη γενικότερη αστική πολιτική στην ΕΕ προετοιμάζει τέσσερις ανατροπές:

Πρώτο, επαναφορά της ανταπεργίας (λοκ άουτ). Πρόκειται για το κλείσιμο της επιχείρησης από τον εργοδότη σε περιπτώσεις απεργιών διαρκείας των εργαζομένων. Το «δικαίωμα της ανταπεργίας» καταργήθηκε με το νόμο 1264/82, ωστόσο ορισμένοι εργοδοτικοί φορείς θέτουν -από καιρού εις καιρόν- το αίτημα της επαναφοράς του.

Δεύτερον, αλλαγή στον τρόπο λήψης των αποφάσεων για απεργιακές κινητοποιήσεις. Η προκήρυξη απεργίας, για να είναι νόμιμη, θα πρέπει να έχει υπερψηφιστεί από το 50%+1 των μελών του συνδικάτου και όχι της γενικής συνέλευσης.

Οι προτάσεις-ιδέες του υπουργείου που βρίσκονται στο τραπέζι έχουν κεντρικό στοιχείο την «έννοια της πλειοψηφίας» για τη λήψη απεργιακής απόφασης, όχι όπως αυτή καθορίζεται από τα εγκεκριμένα εκ των πρωτοδικείων καταστατικά των σωματείων, δηλαδή της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων στη γενική συνέλευση, αλλά από την πλειοψηφία όπως την ορίζει η κυβερνητική εξουσία, η οποία υποκαθιστά «χουντικό δικαίω» τη δικαστική εξουσία, που είχε εγκρίνει τα καταστατικά: την πλειοψηφία των εργαζομένων που εργάζονται σε μια επιχείρηση ανεξάρτητα αν αυτοί είναι ή δεν είναι γραμμένοι στο σωματείο. Στην ουσία επαναφέρεται και γενικεύεται το «περίφημο άρθρο 4» του νόμου 1365/1983 για τις «κοινωνικοποιήσεις» των δημόσιων επιχειρήσεων κοινής ωφελείας επί κυβέρνησης Ανδρ. Παπανδρέου και υπουργού Οικονομίας Γ. Αρσένη, το οποίο δεν εφαρμόστηκε ποτέ λόγω της εργατικής αντίδρασης.

Η πολιτική αυτή ενισχύει συνειδητά την πολιτική της «περιφερόμενης κάλπης» στα γραφεία και στα τμήματα, την κατάργηση της συλλογικής σκέψης όπως αυτή καλλιεργείται στις συνελεύσεις, την υποτίμηση των συνελεύσεων στο όνομα των προβλημάτων που παρουσιάζονται για τη διενέργεια συνέλευσης.

Τρίτον, επανεξέταση του τρόπου και των πηγών χρηματοδότησης των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Τέταρτον, «αλλαγή στο καθεστώς των συνδικαλιστικών αδειών».

Στην πραγματικότητα, η κυβέρνηση επιχειρεί άλλο ένα χτύπημα στο δικαίωμα του αγώνα στο χώρο εργασίας εκμεταλλευόμενη εκφυλιστικά φαινόμενα στη χρήση συνδικαλιστικών αδειών που οι ηγεσίες της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ προώθησαν, «για να εξαγοράζουν και να κρατούν στο χέρι». Θα χτυπήσουν δηλαδή το «Ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να

διευκολύνει τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων, των ελεγκτικών επιτροπών και τους αντιπροσώπους των πρωτοβαθμίων στις δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους...»

Όπως αναφέρουν δημοσιεύματα ο νέος νόμος πρέπει να έχει ψηφιστεί μέχρι το τέλος Οκτωβρίου. Οι αλλαγές του συνδικαλιστικού νόμου στα «ευρωπαϊκά πρότυπα» (δηλαδή η επιστροφή στην εποχή Λάσκαρη), στο πλαίσιο της συμφωνίας που έκανε η τρόικα με την κυβέρνηση κατά την τελευταία αξιολόγηση, πρέπει να προχωρήσουν αφού «προηγηθεί διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους» ως τον Σεπτέμβριο του 2014. Οι αναφορές στο κείμενο της αξιολόγησης κάνουν σαφές ότι το βάρος των αλλαγών θα πέσει στον τρόπο λήψης των απεργιακών αποφάσεων.

Τα δημοσιεύματα αναφέρουν πως η «τρίκα πιέζει για το σκοπό αυτό». Πιέζει όμως ποιον και γιατί;

Στην πραγματικότητα η τρόικα χρησιμοποιείται από κυβέρνηση και ΣΕΒ σαν εργαλείο αλλαγής των συσχετισμών σε βάρος του εργαζόμενου λαού. Έτσι ώστε, πιέζοντας από κοινού κυβέρνηση, ΣΕΒ και τρόικα, να περνούν μέτρα που από μόνη της -δίχως ΕΕ και ΔΝΤ- η κυβέρνηση δεν θα μπορούσε να περάσει. Για την «εξυπηρέτηση» αυτή, η αστική τάξη στην Ελλάδα πληρώνει «ρεγάλο» και σε χρήμα και σε εθνική κυριαρχία στην τρόικα, δηλαδή στο γερμανικό κυρίως αλλά και το αμερικάνικο κεφάλαιο.

Στο υπό διαμόρφωση αυτό κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο πρέπει να δει κάποιος την αντιμετώπιση του εργατικού κινήματος από τη «θεότυφλη δικαιοσύνη».

Ο Άρης Καζάκος, καθηγητής Εργατικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στην εισήγησή του στην ημερίδα ελλήνων εργατολόγων το 2003 σημείωνε πως «από το 1985 μέχρι και το 2001 στην Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών “Νόμος” έχουν καταχωρηθεί 121 δικαστικές αποφάσεις για απεργιακές διαφορές. Από αυτές, οι 104 έκριναν παράνομη την απεργία, ενώ μόλις 17 την έκριναν νόμιμη». Την περίοδο 1999-2003 «έχουμε 143 αποφάσεις του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών... Σε αυτές τις 143 αποφάσεις έχουμε 128 για παράνομο χαρακτήρα της απεργίας, ενώ οι υπόλοιπες έχουν κριθεί νόμιμες». Δηλαδή το 85% των απεργιών κρίνονται παράνομες!

Ωστόσο καθώς πλησιάζουμε στην κρίση και στη διάρκειά της το φαινόμενο πλέον αποκτά ενδημικό χαρακτήρα: «Αποτελεί πια κοινό τόπο», αναφέρει στις 3 Φλεβάρη του 2013 ο καθηγητής της Νομικής Δημήτρης Τραυλός-Τζανετάτος, «όχι μόνο για τους ειδικούς, ότι το πολύπαθο και “ιερό” δικαίωμα της απεργίας βρίσκεται στη χώρα μας, ήδη από τα μέσα της

δεκαετίας του 1980, χωρίς υπερβολή, σε “απηνή διωγμό” από τα δικαστήρια! Η εγγίζουσα τα όρια της μονομανίας αυτή στάση, η νομολογιακή αυτή πρακτική κατά του δικαιώματος της απεργίας, οδήγησε δικαίως σε, έστω μεμονωμένη αλλά πάντως δικαιολογημένη, αυστηρή κριτική και εκ των ένδον».

Εξαιρετικά ειδική πλευρά της δικαστικής βίας σε βάρος του εργατικού κινήματος αποτελεί το μέτρο της επιστράτευσης. Το 1979 επιστρατεύονται οι τραπεζικοί υπάλληλοι, όταν σαν αποτέλεσμα της απεργίας τους είχαν «παραλύσει» οι τράπεζες. Το 1983 οι οδηγοί - ιδιοκτήτες βυτιοφόρων. Το 1986 οι χειριστές και ιπτάμενοι μηχανικοί της Ολυμπιακής Αεροπορίας. Το 1994 τα λεωφορεία πολιτών που είχαν συμβληθεί με τον ΟΑΣΑ. Το 2002 και το 2006 οι απεργοί ναυτεργάτες. Το 2010 οι απεργοί βυτιοφόρων Δ.Χ. Το μέτρο της πολιτικής επιστράτευσης χρησιμοποιήθηκε περίπου μια φορά το χρόνο. Από και μετά όμως, και ειδικά το 2013 και το 2014, μέσα σε 18 μήνες έχουμε 4 (!) πολιτικές επιστρατεύσεις: των εργαζομένων στο μετρό, των απεργών της ΠΝΟ, των καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης και της ΔΕΗ.

Όλη η Ελλάδα ντυμένη στο χακί, τίγκα στα χημικά και στις καταδικαστικές αποφάσεις! Να σημειωθεί πως «η επιστράτευση στηρίζεται στο διάταγμα που καθορίζει ότι μια κατάσταση είναι έκτακτης ανάγκης, και τέτοια θεωρείται κάθε αιφνίδια κατάσταση προκαλούμενη είτε από φυσικά είτε από άλλα γεγονότα [...] και η οποία έχει αποτέλεσμα την παρακώλυση και τη διατάραξη της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της χώρας [...] Το ΝΔ 17/1974 εκδόθηκε πριν από την ισχύ του Συντάγματος του 1975 με βάση τις διατάξεις του Συντάγματος του 1952». (Τραυλός ο.π.).

Σχετική έννοια η νομιμότητα για κυβέρνηση και τρόικα

Από το 1871, που κηρύχτηκε «η πρώτη εν Ελλάδι απεργία» στην οποία 80 μεταλλωρύχοι κατέλαβαν ένα από τα κτήρια της ιταλογαλλικής εταιρείας Σερπιέρι-Ρου, η οποία εκμεταλλευόταν τα μεταλλεία του Λαυρίου (η απεργιακή κινητοποίηση κατεστάλη με την επέμβαση του στρατού και την απόλυση των απεργών), ως σήμερα οι εργαζόμενοι αντιμετώπισαν κατ' επανάληψη την πυγμή της εργοδοσίας και της πολιτικής εξουσίας, η οποία δεν δίστασε να διατάξει ακόμη και την επέμβαση του στρατού και της αστυνομίας για την καταστολή απεργιακών κινητοποιήσεων. Παράλληλα είχαν να αντιμετωπίσουν και τις επιθέσεις της πλειονότητας των εκδιδόμενων εφημερίδων.

Ιστορικά, αν παρατηρήσει κανείς πιο λεπτομερειακά, θα δει πως έπειτα από κάθε συνολικό χτύπημα και υποχώρηση του κινήματος σημειώνεται εξαιρετική συσσώρευση του κεφαλαίου.

Μετεμφυλιακά, π.χ. το δικτατορικό καθεστώς της 21ης Απριλίου 1967 συνέτριψε -η Αριστερά δεν μπόρεσε πάλι να απαντήσει- το συνδικαλιστικό κίνημα που μόλις είχε αρχίσει να ανασυγκροτείται μετά την οπισθοχώρηση στον εμφύλιο. Άφησε άθικτη την τότε εργατοπατερική ΓΣΕΕ (η οποία χαιρέτισε με ενθουσιασμό την «Επανάστασιν» και κάλεσε τους εργάτες να γιορτάσουν την Πρωτομαγιά του 1967 στο Σύνταγμα υπό την προστασία των αρμάτων). Χτύπησε τις συνδικαλιστικές οργανώσεις που βρίσκονταν έξω από αυτήν και της ασκούσαν συστηματική αντιπολίτευση. Το χουντικό «Σύνταγμα» του 1968 όριζε ότι η κήρυξη απεργίας θα μπορούσε να γίνει μόνο για αυστηρά «οικονομικούς λόγους». Η ερμηνεία όμως του όρου «οικονομικός» ήταν άκρως ελαστική και υπαγόταν στην ευχέρεια των κατασταλτικών μηχανισμών του χουντικού καθεστώτος. Κι έτσι, πρακτικά, στην περίοδο 1967-73, υπό τη σύσταση του τότε υφυπουργού εργασίας «υπομονή στη φτώχεια» -για τους εργαζομένους- σημειώθηκε μια εκρηκτική συσσώρευση κεφαλαίου από την αστική τάξη.

Σήμερα ωστόσο δεν επιχειρείται μόνον αυτό. Η αντιδραστική και παρακμιακή πλέον αστική τάξη, στη δίνη της κρίσης, επιχειρεί ταυτόχρονα μια στρατηγικής σημασίας αναδιοργάνωση όλων των όρων εργασίας: αμοιβής, χρόνου, διαπραγμάτευσης. Επ' αυτού λοιπόν και γι' αυτό μιλάμε - αυτό το μη σύνηθες, καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε!

Ο καπιταλισμός είναι «ίδιος γενικά» αλλά και σημαντικά διαφορετικός ειδικά καθώς αναπτύσσεται με τομές και άλματα, με ασυνέχειες μέσα στην εκμεταλλευτική του συνέχεια. Οφείλει λοιπόν απέναντι στον εαυτό του να αναπροσαρμόσει τις δομές του σύμφωνα με τα νέα δεδομένα για την εξυπηρέτηση των άμεσων και μεσοπρόθεσμων τουλάχιστον συμφερόντων.

Το κυριότερο νέο δεδομένο βρίσκεται στο ότι ο καπιταλισμός δεν μπορεί πλέον να ενσωματώσει, δίχως σοβαρές διαταραχές στη λειτουργία του, τις δυνάμεις που ο ίδιος παράγει, ιδιοποιείται και διαστρέφει: τα καινούργια υπεραυτόματα μηχανήματα, τις εκρηκτικές επιστημονικές και τεχνικές ανακαλύψεις και εφαρμογές, την ίδια τη σύγχρονη εργατική τάξη. Στην ουσία ο καπιταλισμός δεν χωρά στον εαυτό του. Γι' αυτό και περιορίζει με κάθε μέσο, πετσοκόβει αδίστακτα και βίαια, ό,τι δεν χωρεί στα γερασμένα του όρια, και πρώτα απ' όλα τη σύγχρονη, τωρινή και αυριανή εργατική τάξη.

Σε αυτή του την πολιτική δεν διστάζει να γελοιοποιεί τους κυβερνώντες τους οποίους -όπως τα χαρτομάντιλα- τους έχει για περιορισμένη χρήση.

«Όταν αντιμετωπίζετε τις κοινωνικές αντιδράσεις με εφαρμογή χουντικών μεθόδων -έλεγε πριν από τρία μόλις χρόνια ο Αντ. Σαμαράς- πυροδοτείτε την κοινωνική έκρηξη». Εγκαλούσε την τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, η οποία είχε επιβάλει την επιστράτευση των

φορτηγατζήδων και είχε επιτεθεί στους αγρότες των Σερρών με το μέτρο της «απαγόρευσης των συναθροίσεων».

Ήταν στις 14 Απρίλη του 2006 που ο συνταγματολόγος και βουλευτής Β. Βενιζέλος κατέθετε αιτιολογική έκθεση στη Βουλή για την «κατάργηση της δυνατότητας πολιτικής επιστράτευσης εργαζομένων που απεργούν, όχι γιατί συντρέχουν οι αυστηρά προσδιορισμένοι από το Σύνταγμα λόγοι επίταξης προσωπικών υπηρεσιών αλλά απλώς και μόνο για να αντιμετωπιστεί μια απεργιακή κινητοποίηση»! Ήταν μόλις το 2006 που ο συνταγματολόγος Ανδρ. Λοβέρδος δήλωνε πως «ανθρώπινες ελευθερίες και δικαιώματα διακυβεύονται κατά την εφαρμογή της πολιτικής επιστράτευσης».

Όλο και λιγότεροι είναι φυσικά οι αφελείς που θεωρούν ότι «αυτοί» πίστευαν όσα έλεγαν. Γίνεται πιο ορατό πως η νομιμότητα την οποία υπηρετούν είναι γι' αυτούς σχετική έννοια στην οποία δίνουν το περιεχόμενο που τους συμφέρει ανάλογα με την πολιτική συγκυρία, την εκάστοτε σκοπιμότητα και τους συσχετισμούς. Εντούτοις έχει τη δική του αξία να γνωρίζουμε πώς «αυτοί εκεί πάνω» έχουν τοποθετηθεί για να επιβάλουν την πολιτική τους. Διότι τα μέσα που χρησιμοποιούν, αυτά τα οποία οι ίδιοι έχουν αποκαλέσει «χουντικές μεθόδους», «καταχρηστική εφαρμογή εξουσίας», «διακύβευση ανθρώπινων ελευθεριών και δικαιωμάτων», αποκαλύπτουν τελικά το σκοπό τους, το μέλλον που επιφυλάσσουν

Πηγή: [ΠΡΙΝ](#)